6 Kasım 2026 Cuma
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.04
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın güzide temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 10'uncu Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı, Uludağ Alan Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının bütçe ve kesin hesapları ile Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Bakana söz vermeden önce, Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Evet, buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladılar)

CAVİT ARI (Antalya) - Altın Portakal'da yoktun Sinan Bey.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - - ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kıraç Cemevini hatırlatıyorum size. Cemevine kayyum olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sinemalar Genel Müdürü Altın Portakal'da yok Sinan Bey. Sayın Bakan mı göndermedi?

Altın Portakal Antalya'nın bir değeridir. Yazıklar olsun! Hiç bir Bakanlık temsilcisi yoktu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, ne oldu, hayırdır ya bugün?

CAVİT ARI (Antalya) - Sinemalar Genel Müdürü Altın Portakal'a gelmiyor, Turizm Bakanlığından bir tane temsilci yok.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - İşi varmış, işi.

CAVİT ARI (Antalya) - Antalya'nın en önemli değeri Altın Portakal ve bir tane Bakanlık temsilcisi yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir müsaade edin. Konuşmanızda dile getirirsiniz.

Lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Yaldızlı davetiyeler gidiyor. Kültür Yolu Festivali yapanlar bize haber vermezler. Babanızın festivalini mi yapıyorsunuz, niye haber vermiyorsunuz?

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam ettiler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakana konuşması için otuz dakika veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarının 2026 yılı bütçesi içerisinde gerçekleştirdiği ve 2027 bütçe yılında yapmayı planladığı faaliyetleri sizlerle paylaşmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Heyetinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

İlk olarak "turizm" başlığına değinmek isterim. Bu hususta, bilinmelidir ki Türkiye artık dünyanın en çok ziyaret edilen ülkelerinden biri olmanın da ötesine geçmiştir. Ürün çeşitliliği, destinasyon yönetimi, tanıtım kapasitesi ve sürdürülebilirlik alanlarında küresel ölçekte standart belirleyen ülkelerden biriyiz. Hedefimiz, ziyaretçi sayısındaki gücümüzü daha yüksek turizm geliri, daha uzun konaklama süreci ve 81 ilimize on iki aya yayılan daha dengeli bir turizm yapısıyla sürekli artan bir kazanıma dönüştürmektir yani hâlihazırda son sekiz yılda gerçekleştirdiğimiz başarıları sürekli yükselen bir ivmeyle devam ettirme, daima daha yukarıya taşımak kararlılığımız vardır.

2026 yılının ilk dokuz ayı küresel turizm açısından kolay bir dönem olmamıştır. Bölgemizdeki çatışmalar, hava sahası kapanmaları ve enerji fiyatlarındaki artışlarla birlikte yükselen hava yolu ulaşım maliyetleri seyahat talebini, rezervasyonları ve uçuş planlamalarını olumsuz etkilemiştir. Buna rağmen Türkiye turizmi güçlü ve dayanıklı yapısını korumuştur. Ocak-Eylül döneminde ülkemizde toplam 49 milyon 132 bin ziyaretçiyi ağırladık. Turizm gelirlerimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,4 artarak 51 milyar 278 milyon dolara ulaşmış ve dokuz aylık dönemler itibarıyla en yüksek seviyesine çıkmıştır. Aynı dönemde ziyaretçilerin ortalama kalış süresi 10,34 gece olarak gerçekleşirken kişi başı gecelik ortalama harcama yüzde 4,6 artışla 107,7 dolara yükselmiştir. Yabancı ziyaretçilerin kişi başı gecelik ortalama harcaması ise 119,9 dolar olmuştur. Bu sonuçlar, ürün ve pazar çeşitliliğini artırmak, tanıtım gücümüzü geliştirmek ve turizm sektörümüzün krizlere karşı dayanıklılığını güçlendirmek amacıyla attığımız adımların karşılık bulduğunu, nitelikli büyüme politikalarımızın ülkemize daha yüksek katma değerler sağladığını ortaya koymuştur.

2017 yılında uluslararası turist sayıları bakımından dünyada 8'inci sırada olan Türkiye 2025 yılında Fransa, ispanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından 4'üncü sırada yer almıştır. Turizm geliri sıralamasında 2017 yılında 14'üncü sırada yer alan Türkiye 2025 yılında 7'nci sıraya yükselmiştir. Bu başarıyı kamu ve özel sektörün ortak emeği, güçlü ulaşım altyapımız ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansımızın veriye dayalı, verimli ve kesintisiz tanıtım modeliyle elde ettik.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; büyümeyi çevresel sorumlulukla birlikte ele alıyoruz. Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle yürüttüğümüz program kapsamında Ekim 2026 itibarıyla 20 binin üzerinde tesisimiz belge ve sertifika almıştır. 2.650'den fazla tesisimiz ise kriterlerin tamamını karşılayarak Üçüncü Aşama Sürdürülebilir Turizm Sertifikası'na sahip konuma gelmiştir. Nihai hedefimiz 2030 yılına kadar Türkiye'deki tüm konaklama tesislerinin üçüncü aşama kriterleri karşılamasıdır. Türkiye Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterlerine göre, sertifikalandırılan konaklama tesisi sayısında dünya lideri olup Dünya Ekonomik Forumu'nun 2026 Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi Raporu'nda örnek ülke uygulaması olarak gösterilmiştir Türkiye olarak aynı endekste 2019'dan bu yana on bir basamak yükselerek 3'ncı sıraya ulaştık. Turizmin sosyoekonomik etkisi alanında ise 2024'e göre yüzde 8,3'lük puan artışıyla dünya genelindeki en yüksek 2'nci gelişimi kaydettik. Bu başarı turizmin yerel ekonomilerine katkısını artırma ve sağladığı kazanımları toplumun geneline yayma yönünde çalışmalarımızın somut bir göstergesidir.

2027 yılına, devam eden ve yayılan savaşların, bölgesel hava sahası kapanmalarının ve küresel enerji fiyatlarındaki artışların uluslararası seyahat talebi üzerindeki baskı oluşturduğu bir ortamda giriyoruz. Bu belirsizliklere karşı sektörümüzün dayanıklılığını arttıran güçlü altyapımıza, ürün ve pazar çeşitliliğimize ve dünya genelinde yürüttüğümüz tanıtım çalışmalarımıza dayanarak ilerliyoruz. Küresel turizm rekabetinin daha da yoğunlaşacağı bilinciyle riskleri yakından takip ederek 2027 politikamızı beş stratejik eksende yürüteceğiz. Birinci eksende ana pazarlarımızdaki talebi koruyacak, 81 il ve on iki ay hedefimiz doğrultusunda kesintisiz tanıtım ve yüksek katma değerli turizm ürünleriyle destinasyonlarımızı güçlendirerek turizm hareketliliğini yıl geneline yayacağız. İkinci eksende Amerika, Asya, Afrika ve Avustralya başta olmak üzere büyüme potansiyeli yüksek pazarlarda daha güçlü ve satış odaklı faaliyetlerle yeni talepler yaratacağız. Üçüncü eksende hava yolu şirketleri ve tur operatörleriyle iş birliği yaparak mevcut uçuş kapasitesini koruyacak, yeni direkt seferlerle ilave koltuk kapasitesi sağlayacağız. Tanıtım çalışmalarımızı rezervasyona ve satışa dönüştürecek, kaynak pazarlarımızı çeşitlendirerek turizm sektörümüzü küresel risklere karşı daha dayanıklı hâle getireceğiz. Dördüncü eksende uluslararası spor, kültür ve mega organizasyonlarla Türkiye'nin güvenli ve güçlü destinasyon algısını, küresel görünürlüğünü, ürün çeşitliliğini ve yüksek gelirli ziyaretçi talebini artıracağız. Beşinci eksende veri ve yapay zekâyı hedefleme, talep tahmini ve kampanya optimizasyonunda daha etkin kullanarak tanıtım yatırımlarımızın ölçülebilir geri dönüşünü yükselteceğiz.

Stratejimizin en somut örneklerinden biri Formula 1'dir. Dünyanın en prestijli spor organizasyonlarından biri olan Formula 1 heyecanını 2027 yılında İstanbul Park'ta yeniden ülkemize kazandırıyor olmanın gururunu yaşıyoruz.

2026 yılında televizyon, dijital, açık hava, basılı yayın ve küresel seyahat platformlarında çok katmanlı tanıtım faaliyetleri yürüttük. CNN, BBC, Bloomberg, Euronews, Al Jazeera ve Eurosport gibi dünyanın önde gelen yayın kuruluşlarında Türkiye'nin görünürlüğünü sürdürdük. Dijital kampanyalarımızla 74 ülkede 7,1 milyar gösterime ulaşırken Türk dizilerinin küresel etkisini turizme taşıyan mini dizi modelimizi büyüttük. Kapadokya, Bodrum, Güneydoğu Bölgesi, İzmir, Ankara ve çevre illeri ile Doğu Karadeniz'i konu alan yeni yapımlarla birlikte 2025-2026 döneminde 10 mini dizimizle 10,5 milyar gösterim elde ettik. Türkiye'yi 10 dilde tanıtan GoTürkiye platformumuz Ekim 2026 itibarıyla 77,2 milyon tekil ziyaretçiye, sosyal medya ekosistemimiz ise Eylül 2026 ayı itibarıyla 23 milyon 338 bin takipçiye ulaşmıştır. Ülke hesapları arasında YouTube ve TikTok'ta 1'inci, Instagram'da 2'nci sıradayız. Bu tablo göstermektedir ki Türkiye turizm iletişiminde hem güçlü bir görünürlüğe sahiptir hem de küresel dijital rekabette öncü ülkelerden biri konumundadır. Bu çerçevede Komisyonumuzun takdirine sunduğumuz 2027 yılı bütçesini yalnızca bir harcama bütçesi olarak değil, Türkiye'nin turizm gelirini ve küresel rekabet gücünü büyütecek bir yatırım bütçesi olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kıyı koruma, insan sağlığı, can güvenliği, uluslararası turizm ekonomisini doğrudan şekillendiren çok yönlü bir ekoetiket olan Mavi Bayrak Programı kapsamında ülkemizde 580 plaj, 30 marina, 26 bireysel yat ve 18 turizm teknesi mavi bayrak almaya hak kazanmıştır. Türkiye en fazla mavi bayraklı plaj sayısına sahip 3'üncü ülkedir. Dünyanın en güzel sahillerine sahip ülkemizin bu güzelliklerinden tüm vatandaşlarımızın faydalanması amacıyla Bakanlık olarak ücretsiz girişli halk plajı projeleri geliştirdik ve yüksek kaliteli, nitelikli plajlar yaptık. 2019 yılında başlattığımız projeyle bugün itibarıyla 20 ayrı noktada halk plajlarımız hizmet vermektedir. 2026 yılında Samsun Yakakent ve Sinop Abalı olmak üzere 2 tane daha ücretsiz

girişli halk plajını, 2027 yılında ise plan ve tahsis işlemleri tamamlandığında Sinop Çiftlik İnceburun, Antalya Manavgat Boğaz, Bitlis Adilcevaz'da iki adet ve İzmir Çeşme Ovacık olmak üzere toplam 5 adet daha yeni ücretsiz girişli halk plajı yapmayı planlıyoruz.

Bakanlığımız ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan mesleki ve teknik eğitim geliştirme iş protokolü kapsamında 2018 yılında 5 tesis ve 11 okulla başlattığımız çalışmayı genişleterek 2026 yılı Ekim ayı itibarıyla 39 otel grubu ile 61 okulu eşleştirdik. Bakanlık olarak 16 Aralık 2024 tarihinde Yükseköğretim Kurulu ile de bir iş birliği protokolü imzaladık. Söz konusu protokol kapsamında 9 üniversitemizi pilot uygulama için seçtik. Bu üniversitelerimizin uygulama mutfaklarını ve dil laboratuvarı altyapısını geliştiriyoruz. Öğrencilerimize yüzde 100 İngilizce olarak yoğunlaştırılmış teorik eğitim ve Rusça, Çince veya Arapça olmak üzere ikinci bir yabancı dil imkânı sunuyor, ikinci sınıftan itibaren işletmelerde mesleki uygulamalı eğitim ve Nisan-Kasım ayları arasında staj programı sağlıyoruz. Bu programda 21 adet turizm tesisi ile pilot üniversitelerimize eşleştirdik. Ayrıca Bakanlığımızda görevli eğitim uzmanlarınca mesleki turizm eğitimleri düzenlenmektedir. Söz konusu eğitimlere 2002-2026 yılları arasında 78.085 kişi, 2026 yılında ise 1.194 sektör çalışanı katılmıştır. Başta Antalya, Muğla, İzmir ve Aydın olmak üzere ülke genelindeki turizm merkezleri ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde üst ve alt ölçekli toplam 64 plan ve plan değişikliğini onayladık. Turizm bölgelerimizin altyapısını güçlendirmeye yönelik çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. Antalya'nın Serik ilçesinde 2022 yılında hizmete açtığımız Belek bölgesindeki arıtma tesisinin artan ihtiyacı karşılaması amacıyla kapasite artırım çalışmalarına başladık. Bu kapsamda Kocayatak ve Çandır Mahallelerini kapsayan 15 kilometrelik ilave kanalizasyon terfi hattı ve bağlantılı altyapı tesislerinin yanı sıra iki son çöktürme havuzu ile dezenfeksiyon ünitesinin yapımını kasım ayında tamamlayacağız.

Bakanlığımızca ülkemize kazandırılan kültür merkezlerimiz 2002 yılında 42'yken 2025 yılında 124'e yükselmiş olup bunların 34'ü diğer kurumlara tahsis edilmiştir. 2026 yılı içerisinde Malatya ve Antalya Ormana Kültür Merkezlerinin yapımı tamamlanmıştır. Ordu Ünye ve Ardahan Kültür Merkezleri ise kasım ayı içerisinde tamamlanacaktır. 2027 yılı içerisinde Van ve Zonguldak Alaplı Kültür Merkezinin yapımı tamamlanacaktır. Ayrıca, 2026 yılında Adıyaman Kültür Merkezinin yapımına başlanılmış olup Giresun ve Bayburt Kültür Merkezlerinin inşaatlarına da yine bu yıl içerisinde başlanacaktır. Öte yandan, kültür merkezlerini güçlendirme faaliyetleri kapsamında 2026 yılında Aksaray Somuncu Baba ve Aydın Atilla Koç Kültür Merkezinin güçlendirme ve onarım çalışmaları tamamlanarak yeniden hizmete açılmıştır. Aydın Nazilli, Osmaniye Cebelibereket ve Zonguldak Atatürk Kültür Merkezlerinin ise güçlendirme ve onarımına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. 6 üniversite ve TÜREB'e turist rehberliği uygulama gezileri düzenlemesine yönelik yetki verilmiştir. Bu kapsamda 2005 yılında 178 adet, 2026 yılında 121 adet olmak üzere toplamda 299 uygulama gezisi düzenlenmiştir. Ayrıca, Anadolu Üniversitesince 4 adet mesleğe kabul sınavı düzenlenmiştir. Söz konusu sınavlarda 3.712 aday başarılı olarak turist rehberliği ruhsatnamesi almaya hak kazanmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; cumhuriyet tarihinin en büyük arkeolojik seferberliği olan Geleceği Miras Projesini insanlık tarihine ışık tutan arkeolojik değerleri gün yüzüne çıkarmak, bilimsel ve evrensel ilkeler doğrultusunda korumak, ihya etmek ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla 2023 yılında başlatmıştık. 2026 yılında 67 ilde 261 kazı alanında çalışmalar yürüttük. Yabancı heyetlerce yürütülen 29 kazımızı da 12 aylık kazı programına dâhil ederek her birini Türk koordinatörü kazı başkanı atadık. 2026 yılı sonunda yürütülen tüm kazı ve araştırma çalışmalarını sayısı yıllık 800'e ulaşmış olacak. Bu sayıyı 2027 yılında 820'ye çıkarmayı hedefliyoruz. 2024, 25 ve 26 yıllarında yürüttüğümüz kazı çalışmaları kapsamında 3.500'ün üzerinde uzman ve 6.500'den fazla çalışanın istihdamını sağlarken 32 binden fazla arkeolojik buluntuyu gün yüzüne çıkardık. Elde ettiğimiz bilimsel verilerin kayıt altına alınması, değerlendirilmesi ve bilim dünyasına kazandırılması amacıyla iki yılda toplam 944 bilimsel yayın hazırlanmasına ve yayınlanmasına katkı sunduk. 2024-25 yılları arasında proje kapsamında restorasyon, ziyaretçi karşılama merkezi, çevre düzenleme ve üst örtü projeleri olmak üzere toplam 46 proje işini tamamlamıştık. 2026 yılı itibarıyla Çatalhöyük Güney Korugan yapısı ve Efes Yedi Uyuyanlar Üst Örtü Projelerini, Lyrbe Antik Kenti yapılarını, Side Anıtsal Çeşmesi ve Bizans Hamamı ile Kütahya'da Aizonai Zeus Tapınağı'nın restorasyon projelerini, ayrıca Kissebükü, Heraion-Teikos ve Soğanlı Aziz Georgios Kilisesi ziyaretçi karşılama merkezi ve çevre düzenleme projeleriyle Afrodisias'ta müze proje çalışmalarını tamamladık. Bunlara ek olarak, İzmir Bergama'da müze proje çalışmaları ile Afrodisias, Ankara Gardion Örenyeri, Manisa, Sardes Rafineri ve Kilise, Şanlıurfa Karahantepe ve Kahramanmaraş Germanicia Antik Kenti'nde ziyaretçi karşılama merkezi ve çevre düzenleme proje çalışmaları da devam etmektedir. Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerleri ile tahsisli tescilli kültür varlıklarımızın gelecek kuşaklara korunarak aktarılması amacıyla 2026 yılında 20 adet proje yapımı ve 59 adet uygulama olmak üzere toplam 79 iş tamamlanmış, 69 adet proje ve 95 adet uygulama olmak üzere toplam 164 adet iş devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kültürel mirasımıza verdiğimiz önem ve sorumluluk bilinciyle uzmanlarımızın özverili çalışmaları neticesinde ülkemizdeki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının sayısı 131.817'ye, sit alanlarının sayısı ise 29.212'ye yükselmiş bulunmaktadır. 2026 yılı itibarıyla UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 22 adet varlığımız bulunmaktadır. Listeye kaydedilmek üzere Midyat ve çevresindeki Geç Antik ve Orta Çağ Dönemi Kilise ve Manastırları adaylık dosyasını da Dünya Miras Merkezine ilettik. Değerlendirmesi 2027 yılında yapılacaktır.

Bakanlığımız Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu iş birliği neticesinde ODTÜ Kampüsü Yaşayan Modern Kültürel Peyzaj unsuru da UNESCO Dünya Miras Geçici Listesine eklenmiş, buradaki varlık sayımız 80'e yükselmiştir. Bu alandaki bir diğer önemli gelişme de Dünya Miras Komitesi'nin 49'uncu Oturumunun ülkemizin dönem başkanlığında 27 Haziran-7 Temmuz 2027 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilecek olmasıdır. Şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

2026 yılı itibarıyla 222 müze, 149 düzenlenmiş ören yeriyle hizmet vermekteyiz. Ayrıca Bakanlığımız denetiminde faaliyet gösteren özel müze sayısı 459'a ulaşmıştır. Bu özel müzelerde kayıtlı eser sayısı toplamda 319.856 olarak belirlenmiştir. Yenilenmesinin ardından bulunduğu bölgede bir odak noktası hâline gelecek olan Antalya Müzemizi 2027 yılında ziyarete açmayı planlıyoruz. Çağdaş müzeciliğin bir sembolü hâline getirmekte olduğumuz Antalya Müzemizin kapalı alanını mevcut kullanım alanının 2 katına çıkarıyoruz. Sergi alanlarını ise yaklaşık 3 katına yükseltiyoruz. Böylelikle depoda bekleyen eserlerin büyük bölümünün sergilenebilmesini mümkün kılacağız. İstanbul'un tarihî hafızasında eşsiz bir yere sahip olan Haydarpaşa ve Sirkeci Gar Sahalarını yalnızca iki tarihî yapının ihyası olarak değil, kültürel mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılacağı büyük bir kültür ve sanat projesi olarak ele almaktayız. 15 Ağustos 2024 tarihinde imzalanan protokol kapsamında yürüttüğümüz çalışmalarda uluslararası restorasyon ilkeleri doğrultusunda ve Bilimsel Danışma Kurulumuzun rehberliğinde tarihî yapıların özgün kimliklerini korumayı esas alıyoruz. Haydarpaşa'da demir yolu taşımacılığının sürdürülmesini, tescilli yapıların aslına uygun şekilde restore edilmesini ve Anadolu yakasının ilk arkeoloji müzesi arkeopark, performans sanatları merkezi, kütüphane, tematik müze, sergi salonları ve sanat-tasarım atölyeleriyle alanın bir kültür adasına dönüştürmesini planlıyoruz. Sirkeci sahası da yalnızca tarihî gar yapısıyla değil, bünyesinde barındırdığı tescilli yapıları ve tarihî dokusuyla birlikte ele alınması gereken önemli bir kültür miras alanıdır. Bu doğrultuda yapıların özgün mimari ve malzemelerini koruyarak alanın tarihî kimliğini yaşatan bütüncül bir koruma anlayışıyla çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Garın ulaşım işlevini sürdürecek Göç Müzesi, tematik müze ve sergi alanlarının yanı sıra kültür-sanat mekânlarında oluşturulmasıyla Sirkeci Garı'nı yeniden kültürel hayatın önemli merkezlerinden biri hâline getireceğiz. Önceliğimiz, bu eşsiz miras alanlarını bütün değerleriyle korumak, güvenle geleceğe taşımaktır. Haydarpaşa'da çalışmalarımızın ilk etabını 2027 yılının içinde tamamlayarak vatandaşlarımızla buluşturmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; 2026 yılının Ekim ayı sonu itibarıyla Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerlerini 28,5 milyon kişi, 1,3 milyondan fazla kişi ise gece müzeciliği kapsamında bulunan müze ve ören yerlerimizi ziyaret etmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık yüzde 35 artış sağlanmış olup ilerleyen dönemde daha da artmasını bekliyoruz.

Kültür ve medeniyet mirası noktasında sahip olduğumuz bütün bu eşsiz varlıkları koruma ve sahiplenme kararlılığımızın en somut göstergelerinden biri de yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılan eserlerimizi ait oldukları bu topraklara yeniden kazandırmak için verdiğimiz mücadeledir. Bu alanda gerek diplomatik gerekse hukuki yollardan yürüttüğümüz çalışmalar neticesinde 2026 yılında yurt dışından 126 kültür varlığımızı ülkemize getirdik. 2002-2026 yılları arasında yurt dışından getirilen toplam eser sayımız ise 13.574'e yükseldi. Geçtiğimiz dönemde devreye aldığımız yazılım sistem sayesinde dünya çapındaki müzayede ve galeri internet sitelerinde satışa sunulan ve ülkemizden yasa dışı yollarla çıkarılmış olması muhtemel eserlerin tespit edilmesi ve arşivlenmesine yönelik önemli bir teknolojik altyapıyı oluşturduk.

Kültür varlıklarımızın geleceğe taşınması adına gerçekleştirdiğimiz faaliyetlere değinmişken ecdadımızın bize emaneti olan vakıf eserlerimize yönelik çalışmalarımızdan da bahsetmek isterim. 2026 yılının ilk sekiz ayında 147 eserin onarım ve restorasyonunu tamamlamış bulunuyoruz. Yıl sonuna kadar ise bu sayıyı 203'e çıkarmayı hedefliyoruz. Geçtiğimiz iki yıl içerisinde Edirne Selimiye Cami, Kahramanmaraş Ulu Cami, Nuruosmaniye Külliyesi, Malatya Yeni Cami, Niğde Sungur Bey Cami ve Gaziantep Zincirli Bedesten başta olmak üzere ülkemiz genelinde 275 vakıf kültür varlığını onarım ve restorasyon çalışmalarıyla ihya ettik. Medeniyetimizin eşsiz miraslarından Ayasofya-i Kebir Cami'nde ise tarihin en kapsamlı restorasyon çalışmalarını büyük bir titizlikle sürdürüyoruz. Vakıf mirasına yalnızca eserlerimizi koruyup ihya ederek değil vakfedenlerin iradesini yaşatarak da sahip çıkıyoruz. 2026 yılında her ay 6.980 yetim ve engelli vatandaşımıza kişi başı 10.318 lira aylık ödeme yapılmıştır. Genel Müdürlüğümüzce her yıl 50 bin öğrencimizin eğitimine destek olunmaktadır.

75.870 haneye her ay gıda kolileri dağıtılmaktadır. Mobil aşevlerimizle de afetlerde, özel günlerde ve etkinliklerde vatandaşlarımızın yanında oluyoruz. 2026 yılında açtığımız Hatay Habib-i Neccar İmarethanesi'yle birlikte imaret sayımızı 6'ya yükselttik. Ramazan ayında yurt içinde yaklaşık 3 milyon öğün iftar yemeği verdik. Dinî bayramlarda ise 60 bin öksüz ve yetim çocuğumuza bayramlık kıyafet ve ayakkabı hediye ettik.

Diğer taraftan, 2026'da Bosna Hersek, Kosova, Karadağ ve KKTC'ye 20 bin, Suriye'ye ise 50 bin koli gıda yardımı gönderdik. Ayrıca, 2026 yılı Ramazan ayında Balkan ülkeleri ve Kıbrıs'ta günlük 2.420 kişilik, Filistin Gazze'de ise günlük 10 bin kişilik iftar verdik. Yine, hayır hizmetlerimiz kapsamında 2026 yılı içerisinde 2.300 çocuğumuzun sünnet organizasyonlarını gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Kültür Yolu Festivali ilk günden beri vizyonu kültür ve sanatla bütünleşmiş bir turizmdir. Bu vizyonla hayata geçirilen festivalimiz kapsadığı alan ve katılımcı sayısıyla bugün dünyanın en büyük festivalidir. Bu özellikleriyle Avrupa'nın en seçkin kültür sanat festivallerini bünyesinde barındıran Avrupa Festivaller Birliği üyeliğine kabul edilmiştir. 2026 itibarıyla festival takvimine dâhil edilen toplam şehir sayımız 26 olmuş, bu yıl şu ana kadar 25 şehir, 382 mekânda, 5.600'den fazla etkinlik gerçekleştirilmiştir. Her yıl daha fazla ilimizi kapsayacak şekilde yaygınlaştırdığımız festivallerimizi 2027 yılında Balıkesir, Denizli, Hatay, Kocaeli, Muğla ve Tekirdağ'ı da dâhil ederek 32 ilde gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Ülkemizin zengin halk kültürü ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını tespit etmek, kayıt altına almak ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla halk kültürü alan araştırmaları gerçekleştirmekteyiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, geçen yıl da maliyetleri açıklayamamıştınız. Bu yıl açıklayacak mısınız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - 2026 yılında 159 halk kültürü alan araştırması gerçekleştirilmiş olup Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezindeki toplam belge sayımızı 214.813'e çıkarmış bulunuyoruz. Merkezimize 2026 yılında

kaydedilen 585 Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı'yla birlikte kayıtlı sanatçı sayımız da 7.624 olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Türkiye'nin yaşayan miras unsurlarının kayıt altına alındığı ulusal ölçekte bir çalışmadır. Hâlen envantere kayıtlı 392 yaşayan kültür değerimiz bulunmaktadır. Yaşayan İnsan Hazinelerimiz, somut olmayan kültürel mirasımızın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir role sahiptir. Bugüne kadar 112 kişi Yaşayan İnsan Hazinesi olarak tespit edilmiştir. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri'ne kayıtlı 32 yaşayan kültür değeriyle Türkiye listelere en çok unsur kaydettiren 2'nci ülkedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; son dönemde yaşayan kütüphane anlayışıyla yaptığımız yatırımlar sayesinde yurt genelinde 1.300'den fazla kütüphanede hizmetlerimizi sürdürmekteyiz. Çağdaş kütüphane yaklaşımlarıyla ve kütüphanelerin toplumsal odak noktalarına konumlandırılması düşüncesinden hareketle Türkiye'nin ilk havalimanı ve gar kütüphanelerini, bebek kütüphanelerini, AVM kütüphanelerini ve turizm ve seyahat kütüphanesini milletimizin hizmetine açtık. Son olarak da hastane kütüphaneleri projemizi hayata geçirdik ve Osmaniye ile Kayseri'de ilk örneklerini hizmete aldık. Son sekiz yılda 257 kütüphaneyi hizmete sunduk, 373 kütüphaneyi de yeniden yapılandırdık. 2026'nın ilk altı ayı itibarıyla kitap varlığımız 27,6 milyona, üye sayımız 7,5 milyon kişiye ulaşmıştır. Toplam kütüphane kullanım alanımız sadece son sekiz yıl içinde 315 bin metrekareden yaklaşık 900 bin metrekareye çıkarken, oturma kapasitesi 97 bin kişiden yaklaşık 160 bin kişiye yükselmiştir. 2026 yılının ilk altı ayında kütüphane kullanıcı sayımız da 19,9 milyon seviyesine gelmiştir

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Yazma Eserler Kurumu 816 bini aşkın yazma ve nadir matbu eseriyle İslam ve Türk İslam tarihinin bütün asırlarının, siyasi, kültürel ve etki coğrafyasının en büyük entelektüel havzasıdır. 2026 yılı itibarıyla koleksiyonlarda yer alan 487 bin eserin dijital nüshasını araştırmacıların hizmetine sunmuş bulunuyoruz. Kurumumuzun veri tabanı, yazma ve nadir eserler alanında dünyanın en kapsamlı dijital platformu olarak tescil edilmiştir. İnsanlığın ortak mirası olan yazma eserlerimizi sadece fiziki olarak muhafaza etmekle yetinmeyip kataloglama, koruma, restorasyon, dijitalleştirme ve neşir süreçlerini bütüncül bir yaklaşımla yürüterek insanlığın istifadesine sunmakta, stratejik ve kültürel ihya vazifesini başarıyla ifa etmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; alan başkanlıklarımız kaçak yapılaşmayla etkin mücadele sağlayan, bürokratik süreçleri sadeleştiren, yetki karmaşasını önleyen yapılarıyla ülkemizdeki tarihî, kültürel ve doğal açıdan özel öneme sahip bölgelerin çok başlı idari yapılardan kurtarılmasını, tek bir elden bütüncül ve hızlı bir şekilde yönetilmesini sağlamıştır.

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığımız vasıtasıyla başta 18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi olmak üzere millî hafızamızı canlı tutmak için anma törenleri, sergiler ve pek çok etkinlik düzenliyoruz. Çanakkale şehitliklerimizin bakımını titizlikle yürütüyoruz. Yeni tespit ettiğimiz 10 şehitliğimizi ve Anadolu'dan Rumeli'ye geçen ilk Türk akıncılarına ait Küçükanafarta Tarihî Türk Mezarlı'ğını ihya ederek ziyaret açtık. Çanakkale ruhunu sadece 81 ilimize değil Balkanlar, Avrupa ve Azerbaycan'a ulaştırmak amacıyla Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi projesini hayata geçirdik. Restorasyonunu tamamladığımız Seddülbahir Kalesi ulusal ve uluslararası birçok prestijli platformda ödül almış, 2026 yılı Avrupa Yılın Müzesi Ödülü kapsamında finale kalarak uluslararası düzeyde büyük bir başarı elde etmiştir.

1915'te Mehmetçik tarafından savaş malzemeleri kullanılarak yapılan Arıburnu Zafer Anıtı'nı özgün arşiv verileri doğrultusunda yeniden inşa ederek Anafartalar Zaferi'nin 111'inci yıl dönümü olan 10 Ağustos 2026 tarihinde ziyaret açtık. Ayrıca, Millî Savunma Bakanlığımızla ortaklaşa yürüttüğümüz Şehit Bilgi Kapısı projesiyle aziz şehitlerimizin arşivlerde bulunan bilgilerini yakında tek bir platformda erişme sunacağız.

Bursa'mızın en önemli doğal, kültürel ve turizm değerlerinden biri olan Uludağ'ı dört mevsim yaşayan, güvenli, konforlu, erişilebilir ve nitelikli turizm destinasyonu hâline getirmek üzere kurulan Uludağ Alan Başkanlığımız en önemli görevlerinden biri olan Uludağ nazım imar ve koruma amaçlı imar planlarını 1 Eylül itibarıyla tamamlamıştır. Bu doğrultuda yürüten çalışmalarda Uludağ'ın mevcut sorunlarına kalıcı çözümler getirilmesini hedefliyoruz. Uludağ'da artık daha fazla yaklaşmayı değil daha nitelikli ve sürdürülebilir turizmi esas oluyoruz. Özellikle alanın vatandaşlarımız tarafından daha konforlu ve güvenli kullanımını sağlayacak adımlar atıyoruz. Alanda tanımlanan açık spor sahalarıyla Uludağ'ın kışın olduğu gibi yazın da doğa ve yüksek irtifa sporlarının yapıldığı bir yaşam ve spor turizmi destinasyonu olmasını sağlayacağız.

Tarihî, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Kapadokya, yerli ve yabancı ziyaretçiler için Türkiye'nin en önemli destinasyonlarından biridir. Ülke turizmine katkısı her yıl artmaktadır. Bu nedenle, bölgenin tarihî, coğrafi ve kültürel değerlerinin bir bütün olarak korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve ülkemize en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılması Kapadokya Alan Başkanlığımızın sorumluluğundadır. Bu kapsamda, Alan Başkanlığımızca 2019-2026 yılları arasında Kapadokya'da tarihî ve kültürel dokuya zarar veren 1.434 adet izinsiz uygulama kaldırılmıştır. Kapadokya alanında daha önce tespit edilmemiş doğal ve kültürel varlıkların tespit ve tescili de yapılmakta, bunların koruma altına alınma çalışmaları yürütülmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımız yalnızca kültürel faaliyetlerin idaresiyle yetinmemekte, aynı zamanda toplumsal barışın, birlik ve beraberliğin pekiştirilmesinde öncü bir vizyon ortaya koymaktadır. Bizler biliyoruz ki, kültür yalnızca geçmişi hatırlatan bir değer değil aynı zamanda geleceği şekillendiren en güçlü sermayemizdir. Bu vizyonun en somut örneklerinden biri, 2022 yılında kurulan ve yoğun bir mesai yürüten Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığımızdır. Bu mesai kapsamında ülke genelinde 2.170 cemevinden 1.392'sinin bakım, onarım ve tefrişat talebi alınmış, iş ve işlemlerine başlanmış, 2023-2026 yıllarında 850 cemevimizin çalışmaları tamamlanmıştır, kalan 542 cemevimizin işlemleri de devam etmektedir. Ayrıca, deprem

bölgesinde bulunan 180 cemevinin bakım, onarım işleri ve tefrişat işlemleri yerine getirilmiştir. Bakanlık olarak 1.156 cemevimizin de aydınlatma giderlerini karşılamaktayız.

Elbette Başkanlığımız, sadece cemevlerimizin fiziki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmamıştır; aslen, inanç ve kültür hayatımızı bilim, sanat ve eğitimle buluşturmayı, değerlerimizi gelecek kuşaklara aktaracak projeleri hayata geçirmeyi kendisine görev edinmiştir. Bu doğrultuda Kaygusuz Abdal Alevilik-Bektaşilik İhtisas Kütüphanesini hizmete açtık. 2026 yılında 2.520 adet kitabın teknik işlemleri tamamlanarak toplamda 6.300 kitabı okuyucularımızın hizmetine sunduk, cemevlerinde kütüphane birimleri kurulması için 27 bin kitap temin ettik. Millî Eğitim Bakanlığımızla iş birliği içinde sertifikalı bağlama kursları başlattık, cem ve muhabbet erkânlarında kullanılmak üzere bağlamalar dağıttık. 2026 yılı içerisinde Başkanlığımızca semah kursunu açtık. Bu rakamlar, bilgiler yalnızca birer teknik veri değildir, her biri milletimizin gönül dünyasına dokunan, kardeşliğimizi pekiştiren ve geleceğimizi güven altına alan tarihî bir iradenin de göstergesidir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Cumhuriyetimizin en önemli sanat kurumlarından biri olan Devlet Tiyatroları sanat ve hizmet vizyonu doğrultusunda halkla bütünleşecek özel projeler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. En önemli hedefi temsil verilebilecek her yere, her şartta tiyatro sanatını ulaştırmaktır. Bu sayede Türk tiyatrosunun ulusal ve uluslararası alanda etkinliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Devlet Tiyatroları 14 yerleşik merkezde turne düzeninde, 12 ilde yaklaşık 29 bin koltuk kapasitesiyle hizmet vermektedir. Bunlara ek olarak, ilk etapta turne düzeninde açılışı yapılan Hatay Devlet Tiyatrosu ile 2026 yılı içinde açılacak olan Kars Devlet Tiyatrosunun yerleşik tiyatro müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürmesini planlıyoruz. 2023 yılında 1 olan Kamyon Tiyatro sayımızı, 2025 yılında 3'e çıkardık, 2026 yılı sonuna kadar inşallah bu sayıyı 4'e çıkaracağız.

Uluslararası festivaller kapsamında 46 yabancı tiyatro grubu ülkemize davet edilmiştir. 2025-2026 tiyatro sezonunu başarılı istatistiklerle kapatan Devlet Tiyatrolarımız 121 farklı ödülle de hak ettiği takdiri görmüştür. Türk tiyatrosunun gelişmesine katkı sağlanması amacıyla özel tiyatro projelerine destek vermeyi de sürdürmekteyiz. Bakanlığımızca 2026-2027 sanat sezonunda özel tiyatrolara; profesyonel tiyatro, profesyonel çocuk tiyatrosu ve geleneksel tiyatro kategorilerinde toplam 391 özel tiyatro projesine 116 milyon 396 bin lira destek sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Ankara'daki Genel Müdürlük ile İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Antalya ve Samsun Devlet Opera ve Balesi Müdürlükleri aracılığıyla faaliyet gösteren Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüzün temel öncelikleri Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda sanatsal üretimi güçlendirmek, genç yetenekleri desteklemek, kültürel erişimi artırmak, sanatı Anadolu'nun farklı bölgelerine taşımak ve Türkiye'nin ulusal ve uluslararası sanat görünürlüğünü güçlendirmektir. Anadolu Opera ve Bale Festivali kapsamında 30 temsille 12.500 seyirciye ulaşılmıştır. Festival kapsamında gerçekleştirilen yetenek taramalarında Şırnak ve Tunceli'de keşfedilen 2 genç yetenek Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün himayesinde ve sanatçılarımız rehberliğinde hazırlık süreçlerini tamamlayarak Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı ve Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Şan Bölümlerini kazanmıştır. Denizli Opera ve Bale Günleri Mayıs ve Ağustos aylarında düzenlenen 4 temsille 28 bini aşkın seyirciye ulaşmış, "Kuğu Gölü Balesi" Hierapolis'in antik tiyatrosunun eşsiz tarihî atmosferinde sanatseverlerle buluşmuştur, gösterimde 12 bin kişilik antik tiyatronun tamamen dolması sanatseverlerin yoğun ilgisini ortaya koymuştur. 2.700 yıllık Sardes Antik Kenti'nde gün ışığına çıkarılmasından bu yana ilk kez bir sanat etkinliği gerçekleştirildi. Sardes Antik Kenti'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kabulünün yıl dönümü kapsamında düzenlenen etkinlikte İzmir Devlet Opera ve Balesi tarafından seslendirilen "Carmina Burana" 6.500'ü aşkın sanatseverle buluşmuştur. 2025-2026 sezonunda Opera ve Bale Müdürlüklerimiz ulusal ve uluslararası opera ve bale festivalleri ile Kültür Yolu Festivallerinde gerçekleştirilen toplam 1.241 temsille 653 bin seyirciye ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; sinema, kültürel mirasımızı gelecek kuşaklara aktaran, toplumsal belleğimizi canlı tutan ve ülkemizin uluslararası alandaki görünürlüğünü güçlendiren en önemli kültürel diplomasi araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Son yirmi yılda Bakanlığımızın kararlı destekleriyle büyük bir atılım gerçekleştiren Türk sineması hem geçmişine bağlı hem de geleceğe umutla bakan yenilikçi bir sektör hâline gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, süreniz doldu, ilave süre veriyorum.

Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Bu yıl 49 uzun metrajlı film yapımı, 30 belgesel film yapımı, 5 proje geliştirme, 29 kısa film yapımı, 10 animasyon film yapımı olmak üzere toplam 142 projeye 446 milyon 725 bin lira destek verdik. Buna ek olarak, sinema salonlarımıza destek olmak ve yerli filmlerimizi daha fazla seyirciyle buluşturmak amacıyla sağladığımız "Yerli Film Gösterim Desteği" kapsamında 100 sinema salonu işletmesini toplam 49.350 bin lira destekledik. Ayrıca, 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla sinema alanında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen 102 kültürel ve sanatsal etkinliğe 178 milyon 125 bin lira destek sunduk, böylece sinema sektörüne 2026 yılında toplam 674 milyon 100 bin lira destek sağlamış olduk.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; ülkemizde telif hakları sistemini güçlü ve adil bir şekilde yürütmek amacıyla hayata geçirdiğimiz mevzuat düzenlemeleri ve uygulamalar sayesinde telif gelirleri istikrarlı bir şekilde artış göstermektedir. 2026 yılı sonunda meslek birlikleri eliyle toplanan telif gelirinin 4 milyar lirayı aşmasını beklemekteyiz. Bakanlığımızca başlatılan uygulama öncesinde sadece 2 bin otel lisanslı iken uygulama sayesinde müzik kullanan 19 bin tesisi eşit ve makul koşullarda, tek noktadan telif lisansına dâhil ettik. Bu sayede, telif gelirlerinde rekor artış sağlarken turizm tesisleri bakımından yıllardır süregelen hukuki ihtilafları ve dava

süreçlerini de sonlandırmış olduk. Ayrıca, telif hakkı sahiplerini temsil eden meslek birliklerinin kurumsal kapasitelerinin artırılmasına yönelik üç yıl sürecek bir mali yardım programı da başlattık.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunca 2026 yılında 123 bilimsel etkinlik gerçekleştirilmiş, 55 proje yürütülmüş, 208 eser yayımlanmış, 100.731 eser ücretsiz dağıtılmış, 1.352 öğrenciye burs sağlanmıştır. Yüksek Kurum bünyesinde 26-30 Ekim 2026 tarihlerinde Türk Tarih Kongresi'nin 20'ncisi düzenlenmiştir, 2027 yılında da Uluslararası Atatürk Kongresi'nin 11'incisini düzenleyeceğiz. Atatürk Araştırma Merkezince 29 Ekim 2020'de çevrim içi olarak kamuoyuna açılan Atatürk Ansiklopedisi'ne bugüne kadar 1.457 madde yüklenmiş, ansiklopedi 12 milyonun üzerinde kişi tarafından ziyaret edilmiş, ayrıca mobil uygulaması da hizmete açılmıştır. Türk coğrafyasındaki zengin tarihî birikime yer verilmesi hedeflenen ve mobil uygulamayla Türk dünyasının erişimine açılan Türk Dünyası Ansiklopedisi'nde ise madde sayısı 388'e ulaşmıştır. Türk Dil Kurumu, Avrupa düzeyinde terminoloji faaliyetlerini yönlendiren en önemli oluşumlardan Avrupa Terminoloji Birliğine üye olarak Ulusal Terim Bankası Projesi'ni de başlatmıştır; önemli Türk şahsiyetlerinin yaşam öykülerinin dünya dillerine çevrilerek tanıtıldığı 9 seri tamamlanmıştır, 2027 yılında yayımlanması planlanan Mevlâna, Fatma Aliye ve Ahmet Cevdet Paşa serilerinin hazırlıkları ise sürmektedir.

Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü, sanatını tanıtmak ve bu hususlarla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak amacıyla Yunus Emre Enstitümüz faaliyetlerini 72 ülkede yer alan 96 Türk Kültür Merkezi aracılığıyla yürütmektedir. Enstitü, Tercihim Türkçe Projesi, Türkoloji Projesi, Türkçe Yeterlik Sınavı gibi eğitim faaliyetleriyle Türkçemizi dünyaya tanıtmaktadır. Türkoloji Projesi kapsamında, Batı Avrupa, Balkanlar ve Doğu Avrupa, Orta Asya ve Kafkasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika ve Asya Pasifik olmak üzere 6 bölge ve 22 ülkede çalışmalar yürütmekteyiz; hâlihazırda 44 üniversiteyle iş birliği protokolümüz bulunmaktadır. Tercihim Türkçe Projesi anaokulu ve lise düzeyindeki okullarda Türkçenin müfredata girmesini sağlamakta olup, proje, Bosna Hersek, Endonezya, Kosova, Lübnan, Somali, Tayland, Romanya, Arnavutluk, Pakistan, Gürcistan, Ukrayna ve Polonya'da uygulanmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından her yıl düzenlenen Tematik Yaz Okulları 2026 yılı itibarıyla "Kültür Akademileri" adıyla gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Türkiye Bursları 2026 yılında 183 ülkeden 162.249 başvuru almıştır; nihai değerlendirmeler neticesinde 2.952 aday burslandırılmış olup hâlihazırda 14.221 Türkiye burslusu, lisans ve lisansüstü düzeylerde Türk yükseköğretim kurumlarında eğitim görmektedir. TİKA Başkanlığımızca 2025 yılında dünyanın dört bir yanında 1.645 proje ve faaliyet gerçekleştirilmiştir; 2026 yılında ise Kasım ayı itibarıyla eğitim, sağlık, kültürel iş birliği, idari ve sivil altyapılar, tarım ve hayvancılık, acil ve insani yardımlar gibi alanlarda 1.624 proje ve faaliyet hayata geçirilmiştir. Bosna Hersek'in ilk Cumhurbaşkanı merhum Aliya İzzetbegoviç'in düşünce ve mücadele mirasını gelecek nesillere aktaran Aliya İzzetbegoviç'in Müzesi'nin kapıkuleleri restore edilerek müzenin teşhir-tanzimi de yenilenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 1974'te katledilen soydaşlarımızın anısını yaşatan, dolayısıyla bizler için manevi değeri büyük olan Muratağa, Sandallar ve Atlılar Şehitleri Yeni Müze Binası da eylül ayında ziyarete açılmıştır.

Sultan II. Abdülhamit Han'ın vizyonuyla hayata geçirilen Hicaz Demir Yolu'nun Ürdün'deki Amman İstasyonu aslına uygun biçimde restore edilmekte olup yerleşkede inşa edilen 3 katlı müze binasıyla birlikte yıl sonuna dek tamamlanacaktır. Ağır kuşatma altındaki Gazze'de ramazan ayı boyunca 10 bin aileye sıcak yemek ulaştırılmış, 4 bin Gazzeli aileye gıda paketi dağıtımı yapılmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuzun 2027 yılı bütçe teklifi 4 milyar 266 milyon 150 bin liradır. Üst Kurul bütçemizin milletimiz ve devletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Üst Kurulla ilgili siz Değerli Komisyon üyelerimizden gelecek soruları da cevaplandırmaktan memnuniyet duyacağımızı ifade etmek isterim.

Sayıştay Başkanlığı tarafından yüce Meclise sunulan ve hassasiyetle üzerinde durmakta olduğumuz Bakanlığımıza ait 2025 yılı denetim raporlarına ilişkin değerlendirmelerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Denetim raporlarında yer alan bulgular ağırlıklı olarak usule ilişkin hatalardan kaynaklanmakta olup bu hataların giderilmesine yönelik tüm Bakanlık birimlerimiz talimatlandırılmış ve düzeltici işlemlerde son aşamaya gelinmiştir. Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere titiz ve özverili çalışmaları için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2025 yılı kesin hesabı ve 2027 yılı için öngörülen bütçe ödenekleriyle ilgili bilgi vererek konuşmama devam etmek istiyorum. Bakanlığımıza tahsis edilen 2025 yılı bütçesi Bakanlığımız politika hedefleri doğrultusunda etkili, ekonomik ve verimli kullanılmıştır.

2027 bütçemiz bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere 95 milyar 153 milyon 389 bin lira olarak öngörülmektedir. Bu bütçemizin 67 milyar 365 milyon 88 bin lirası cari bütçe, 27 milyar 788 milyon 301 bin lirası yatırım bütçesi olarak öngörülmüştür. 2027 yılı bütçemizle kültür ve sanata erişimi 81 ilimizde yaygınlaştıracak, medeniyet mirasımızı koruyarak gelecek kuşaklara aktaracak, turizmden elde ettiğimiz başarıları daha yüksek katma değere ve kalıcı refahlara dönüştüreceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye Yüzyılı'nı kültür ve turizm alanında daha güçlü eserlerle, daha yaygın hizmetlerle ve daha büyük başarılarla inşa etme kararlılığındayız. Milletimizin bize emanet ettiği her kaynağı bu sorumlulukla değerlendirmeye, ülkemiz için üretmeye ve çalışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET ERSOY - Konuşmamı burada sonlandırırken 2027 yılı bütçemizin Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diler, hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi öncelikle...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkanım, yasama da bu uzatma talebinde bulunuyor. Yürütmeye sağladığınız bu uzatmaya yasamaya da talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uz teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz, hayırlı sabahlar diliyorum. Herkes talepte bulunabilir.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Çünkü siz de yasamanın bir tarafı olarak bu yasama hakkını koruyacağınızdan çok eminiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mutlaka. Bir taraftan da düzeni sağlamakla ilgili bir görevim var.

İlk olarak Sayın Seda Kaya Ösen'den başlayacağız.

Sayın Ösen, süreniz on dakika.

Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi Yeni Parti adına saygıyla selamlıyorum. 2027 bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sözlerime başlarken, şu anda Kartalkaya'da hayatını kaybedenlerin yakınlarının yaptığı bir basın açıklaması var hâlihazırda. Tekrar orada hayatını kaybedenlerin yakınlarına başsağlığı diliyorum ve böyle facialarn tekrar yaşanmaması için gerekli önlemleri almamız gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Sayın Bakan, bildiğiniz gibi 2023 yılındaki seçimlerin hemen ardından Meclise bir On İkinci Kalkınma Planı sunulmuştu ve kabul edilmişti ve orada 2028 yılı turizm gelir hedefi 100 milyar dolar olarak belirlenmişti. Son açıklanan 2027-2029 OVP'sinde hedef 73,5 milyar dolar olarak negatif bir revize edilmiştir yani aradaki fark 26,5 milyar dolardan bahsediyoruz. Cari açığımızın aşağı yukarı 35 milyar dolar olduğu bir ortamda bunun ne kadar büyük bir fark olduğunu sizin takdirlerinize sunuyorum.

Revizenin altında yatan tabii ki birçok sebep var. Bunları savaşlar, jeopolitik riskler olarak tanımlayabiliriz ama hepimizin bildiği gibi Türkiye turizmini kalkındığı 80'li yıllardan beri ne yazık ki coğrafyamızdaki negatif konulardan turizm etkilenmiştir ve karşılaştırmalı olarak krizlere karşı dirençli bir sektör olduğunu biliyoruz. Biz açıkçası bu büyük farkın sebebinin birazcık da turizmde uzun zamandır baş gösteren yapısal sorunlar olduğunu ve sizin bu sorunlara gerekli önlemleri almadığınız için artık bu sorunların yavaş yavaş kalıtımsal bir hale geldiğini görüyoruz.

Turizmciler 2026 yıllı sermayelerinden yiyerek geçirdiler Sayın Bakan. Tesis yenilmesinin ortaya çıkardığı maliyetlere ek olarak kârlarında çok ciddi düşüşler var. Üstüne üstlük bu kârları düşerken bir daha hâlâ cirodan devlete vergi veriyorlar. Enflasyonun yıllık ortalama yüzde 30, kurların ise yüzde 18 arttığı bu ortamda tabii ki bu durum kaçınılmaz. Yalnız burada biz tek sorunun kur artışı veya tek çözümün de kur artışı olduğunu savunmuyoruz. Türkiye'nin turizmde lig değiştirmesi ve turist profilini de çeşitlendirip değiştirmesi gerektiğini savunuyoruz yani Türkiye turizminin artık yeni bir hikâye yazması gerektiğini düşünüyoruz çünkü bugün Türkiye hâlâ algı olarak ucuz bir ülke ama gerçekte artık özellikle rakiplere göre gayet de pahalı bir destinasyon hâline gelmiş durumda. Bütçede turizmin geliştirilmesi programına ayrılan payın düşük olduğunu düşünüyoruz. TGA gelirlerinin bu noktada yetersiz kalıp ek ödeneklere ihtiyaç duyduğunu da biliyoruz.

Bildiğiniz gibi dünyada turizm artık değişiyor, yapay zekâ artık âdeta bir acenta gibi çalışıyor. Sizin 2027 politikadaki beş stratejinize baktığınız zaman bunların daha çok talep artırıcı, mega projeler, ultra lüks turizmi destekleyen projeler olduğunu da görüyoruz. Biz burada artık deneyim turizminin kitle turizmiyle yan yana konumlanması gerektiğini düşünüyoruz fakat gördüğümüz kadarıyla Bakanlık yalnızca kitle turizmini desteklemeye devam ediyor.

Türk turizminin yapısal dönüşümü için atılacak adımların artık konuşulması gerekiyor. Örnek vermem gerekirse Urfa'nın Göbekli ve Karahan tepelerine tabii ki bir dünya turizmi entegre etmeye çalışıyoruz ama buraya gelen turistin aynı zamanda gastronomi rotalarıyla tanıştırılması, Türkiye'nin her tarafına entegre ulaşımla bağlanabilmesi gerekir. Her bölgenin ayrı master planının olması gerekir yani sadece talebi değil, arzı da dengelememiz ve stratejik olarak konumlandırmamız gerektiğini düşünüyoruz çünkü Türkiye turizmi dünyadaki her talebe cevap verebilecek çeşitlendirilmiş turizm olanağına aslında sahiptir.

Bir önemli konu da bu tip küçük ve orta büyüklükteki işletmeler dünya turizminde en az büyük tesisler kadar önemli. Bu tesislerin mevcut finansal ortamda desteklenmesi, teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer sorun da ne yazık ki sizin verdiğiniz TÜİK rakamları piyasada çok fazla tartışılıyor. Bu konunun mutlaka açıklığa bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayıştay raporundan bahsettiniz, ona da değinmek istiyoruz. Üç yıl önce burada evlerin turizm amaçlı kiralanması konusunda bir kanun getirdiniz. Biz, o zaman da burada oturuyorduk, o zaman da bu evlerin Turizm Bakanlığı tarafından denetlenemeyeceğini, bunun imkânsız olduğunu size söylemiştik. Nitekim, 2025 Yılı Sayıştay Raporu'na göre Türkiye'deki yaklaşık 23 bin kiralık ev denetlenmiyor. Denetim noktasında Kültür ve Turizm Bakanlığının pozisyonunun yeniden belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kabinedeki en düşük üçüncü bütçeye sahip Bakanlık olarak bunların denetlenmesi konusunda yeni bir çerçeveye mutlaka ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Kültür bütçesine de biraz değinmek istiyorum: Bakanlık bütçesinin büyük bölümünü kaplayan Millî Kültür Programı'nın ödeneği yüzde 47,1 artarken tescilli kültür varlıklarının restorasyon sayısı 202'den 90'a düşürülmüştür. Yani Kültür Programı'nın ödeneği artırılıyor ancak performans programında düşüşler yaşanıyor. Örneğin, tescilli taşınmaz kültür varlıklarının restorasyonu, kamu eliyle açılan kütüphane sayısı düşüyor, sanat ve kültür ekonomisi altında sinema sektöründeki geriye gidiş devam ediyor.

Sayın Bakan, bildiğiniz gibi, ülkemizde atıl durumda kalmış birçok eser ve değer var. Bunların başında da cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan endüstriyel mirasımız olan şeker fabrikaları, TEKEL, tekstil fabrikaları, kömür ocakları, tren istasyonları geliyor ve bunların en büyük özelliği de Anadolu'nun dört bir yanına yayılmış olmaları. Bizim Yeni Parti olarak kültür politikamızın bir numaralı maddesi kültür ve sanat erişiminin bir anayasal hak olarak Anayasa'ya işlenmesidir. Bu minvalde, biz bütün bu endüstriyel mirasımızın Anadolu'da bir kültürel vaha olarak ayağa kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz. Biz bunun çok güzel örneklerini İstanbul Büyükşehir Belediyemizde İstanbul kapsamında zaten yapıyoruz. Siz de bir örneğini İzmir'de TEKEL Fabrikasında yaptınız. Bunun bütün Anadolu'ya yayılması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, 2025 Yılı Faaliyet Raporu'na göre Müze Ulusal Envanter Sistemi'ne aktarılan kültür varlığı sayısı hedefi 1 milyon 149 bin iken gerçekleşmeniz 163 bin 233'te kalmıştır. Bu konuyu netleştirmenizi rica ederiz.

Bir diğer konumuz Alan Başkanlıkları... Hiç değinmediniz ama geçtiğimiz hafta Göreme'de elim bir facia oldu ve hayatını kaybedenlere tekrar buradan Allah'tan rahmet diliyorum. Yani, Kapadokya bütün dünyanın turizm göz bebeği, bizim en büyük göz bebeklerimizden biri olması gerekirken böyle kazalar, böyle ihmaller nasıl olabiliyor, ben açıkçası anlamakta çok büyük zorluk çekiyorum. Bu bölgede kaç kez teknik etüt çalışması yapılmıştır Sayın Bakan? Bu Alan Başkanlığında bu bu tarz ihmaller nasıl başımıza gelmektedir, bunu açıklayabiliyor musunuz? Uludağ Alan Başkanlığında mesela, bildiğim kadarıyla, Bursa Büyükşehir Belediyesinin bu bölgedeki işletmelerle bir yangın itfaiye teşkilatı var. Bu önlemlerin diğer Alan Başkanlıklarına ve turistik bölgelere birer birer uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Uygulanmayınca maalesef neler olabildiğini 2025 yılının Ocak ayında hepimiz de gördük.

Birkaç soruyu da size yöneltmek isterim: Devlet Tiyatrolarında görev yapan yaklaşık 300-350 sözleşmeli sanatçının 4/B statüsüne yönelik bir çalışma var mıdır? Yine, sanatçıların sosyal güvenlik meselesiyle alakalı Bakanlık bir çalışma yapacak mıdır? Konuyla ilgili yanlış hatırlamıyorsam, 90'lı yıllarda geriye dönük bir borçlanma ve hazineden sağlanan prim katkısıyla kanun tasarısı geçirilmişti.

Yayıncılık sektörü en kötü günlerinden birini geçiriyor; bandrol gelirleri düşüyor, kitap maliyetleri artıyor. Özellikle on-line kitap satan portaller yüzünden bazı ülkelerde kitabevlerini korumaya yönelik bazı önlemler alındığını görüyoruz. Bizim bu konuda, yaratıcı endüstriler kapsamında bir çalışmamız var mıdır?

Kütüphanelerle ilgili de bazı sorunlar var. Kütüphaneler Genel Müdürü personeli Millî Kütüphanede çalıştırılıyor. Alan sıkıntısı olduğunu biliyoruz, buna ek olarak depo yapılmak istendi ancak depo da on altı yıldır bitirilemiyor. Millî Kütüphanede durum tam olarak nedir? Yeni açılan kütüphanelerin bina olarak modern ve güzel olduğunu biliyoruz ancak kütüphanelerde işletme yönünden sorunlar olduğunu görüyoruz. Bazı kütüphanelerde sadece bir temizlik personeli çalıştığına dair tespitler var. Aynı zamanda, bazı kütüphanelerde kitap sayısıyla ilgili de sorunlar olduğu bize geliyor. Bununla ilgili ne değerlendirme yapmak istersiniz?

Son olarak, turizmcilerle konuştuğumuz zaman, sektör profesyonelleriyle konuştuğumuz zaman 2027 yılıyla ilgili beklentinin çok düşük olduğunu görüyoruz. Sizin bölgeniz Antalya Kemer'de gezerken, 2'nci, 3'üncü sırada olan otellerin bazılarının kendini adapte edemediği için ve kârsız olduğu için kendini 1'inci sıradaki otellerin lojmanı hâline getirdiğini üzülerek duyduk. Siz, 2027 yılı için nasıl önlemler düşünüyorsunuz? Artan yakıt maliyetleri yüzünden özellikle tur operatörlerine uçak desteği vermeyi düşünüyor musunuz?

Evet, 2027 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Şimdi de Antalya Milletvekili Sayın Aykut Kaya'ya söz vereceğim hazır olunca.

Sayın Kaya, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Bolu Kartalkaya'da hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Yüce Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle, ülkemiz turizminin genel durumuna, özellikle Antalya'mızda yaşanan gelişmelere değinmek istiyorum. Sektör temsilcilerimizle yaptığımız görüşmelerde, özellikle son iki yıldır yaşanan gelişmelerin turizmcilerimizi endişelendirdiğini görüyoruz. 2026 yılının ilk dokuz ayında Antalya'mıza 13 milyon 330 bin ziyaretçi gelmiş ancak yabancı ziyaretçi sayımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,6 azalmış. Rusya, Ukrayna, Macaristan ve Özbekistan pazarlarında artış yaşanırken diğer kaynak pazarlarımızda düşüş var. Özellikle en önemli pazarlarımızdan Almanya ve İngiltere'de yaşanan kayıplar üzerinde durmamız gerektiğini düşünüyorum.

Bugün Türkiye rakip turizm ülkelerine göre giderek pahalı hâle geliyor. Artan işletme maliyetleri ve döviz kurundaki gelişmeler sektörümüzün rekabet gücünü zorluyor. Üstelik, turizmin başarısını yalnızca gelen turist sayısıyla değerlendirmemeliyiz; turizm gelirlerimiz, işletmelerimizin kârlılığı ve sektörün geleceğe güvenle bakabilmesi de en az ziyaretçi sayısı kadar önemli. Bu nedenle, 2027 sezonuna hazırlanırken turizmcilerimizin üzerindeki mali yüklerin hafifletilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Özellikle uçuş maliyetlerini azaltacak yakıt destekleri sağlanmalı, ülkemize önemli miktarda döviz kazandıran turizm işletmecilerimizin ihracatçı statüsünden kaynaklanan teşvik ve uygun finansman imkânlarından daha fazla yararlanmalarının önü açılmalıdır. Ayrıca, konaklama vergisindeki yüzde 1'lik uygulamanın 2027 yılı sonuna kadar devam etmesi de sektörümüzün önemli beklentilerinden biri. Elbette bu

konuların bir kısmı Hazine ve Maliye Bakanlığımızı da ilgilendiriyor ancak ilgili bakanlıklarımızın birlikte çalışarak sektöre destek olacağını düşünüyorum. Özellikle Almanya ve İngiltere pazarlarında yaşanan kayıpları telafi etmek ve 2027 sezonunda rekabet gücümüzü artırmak için hangi somut adımları atmayı planladığınızı sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, Antalya'mızda 1.460; Türkiye genelinde 12 bini aşkın basit konaklama turizm işletme belgeli tesisimiz bulunuyor. Bunların çoğu yıllardır turizme hizmet eden küçük aile işletmelerimiz ancak çözülmesi gereken önemli sorunları var. Öncelikle, basit konaklama turizm işletme belgesiyle faaliyet gösteren birçok otel ve pansiyonumuz turizm işletme belgesi almak istediklerinde, bulundukları binaların farklı niteliklerdeki bağımsız bölümlerden oluşması nedeniyle tek bağımsız bölüm şartını karşılayamıyorlar. Yangın güvenliği ve diğer zorunlu standartlar korunarak mevcut işletmelerimiz için bu şarta istisna getirilmesini talep ediyoruz. Ayrıca, belge alma sürecinde 300-350 bin liraya varabilen maliyetler için de bir defaya mahsus harç ve belge bedeli muafiyeti sağlanmalıdır. Basit konaklama belgeli tesislerimize de diğer turizm işletmeleriyle aynı devir hakkı tanınmalıdır.

Bir diğer sorun da teşviklerdeki eşitsizlik. Antalya Kaleiçi'nde yan yana, aynı kapasitede iki otelden biri çalışan başına yaklaşık 3.500 liralık SGK prim desteğinden yararlanırken, diğeri yalnızca belge türü nedeniyle yararlanamıyor; bu ayrım kaldırılmalıdır. Küçük otel ve pansiyonlarımızın da yatırım kredileri ve vergi avantajlarından yararlanabilmesi için Turizm Yatırım Belgesi kapsamı genişletilmelidir. Bu işletmelerimiz TGA'ya katılım payı ödüyor ancak yüksek kapasite şartları nedeniyle yönetimde temsil edilemiyorlar, bu konuda da düzenleme bekliyoruz.

Kaleiçi gibi tarihî bölgelerimizde tadilat ve proje onayları aylarca sürüyor. Bakanlığımız ve yerel yönetimlerimiz ortak bir sistemle bu bürokrasiyi azaltmalıdır. Ayrıca, işletmelerimiz hizmet kalitelerine göre sınıflandırılmalı, basit konaklama yerine emeklerini ve niteliklerini daha iyi yansıtan bir belgelendirme adı belirlenmelidir. Buradaki işletmeler denetime ve standartların yükseltilmesine karşı değiller ancak küçük otellerimizi ve aile işletmelerimizi de koruyacak önlemlerin alınmasını talep ediyoruz, bu konuda sizlerden çözüm bekliyoruz.

Bugün turizm sektörümüzde yetişmiş personelimizi kaybediyoruz. Çalışanlarımızın önemli bir bölümü asgari ücret seviyesinde maaş alıyorlar. Bir çoğu yılda yalnızca altı yedi ay çalışabiliyor, sezon bitince geçimini sağlayabilmek için başka sektörlere yöneliyor ve çoğu zaman da turizme ne yazık ki geri dönmüyorlar. Bir taraftan yetişmiş personelimizi kaybederken diğer taraftan yabancı personel istihdamına ihtiyaç duyuyoruz. Oysa çalışanlarımıza daha iyi çalışma ve yaşam koşulları sunarak onları sektörde tutma imkânımız varken neden öncelikle bunu yapmayalım? Çalışanlarımızın barınma sorununu çözmemiz gerekiyor. Turizm tesislerinin yoğun olduğu bölgelerde TOKİ, Bakanlığınız ve yerel yönetimlerin iş birliğiyle evli ve bekâr çalışanlarımızın yararlanabileceği sosyal alanları bulunan kampüs tipi lojman projelerinin geliştirilmesini önemli görüyorum, bu konudaki düşüncelerinizi almak istiyorum. Bakanlığınızın turizm çalışanlarının barınma sorununu çözmeye yönelik somut projeleri var mıdır?

Bunun yanında, işletmelerimize verilen SGK prim destekleri artırılmalı, özellikle kış aylarında personeli çalıştırmaya devam eden işletmelerimizi daha güçlü teşvik etmeliyiz, böylece daha fazla çalışanımızı yıl boyunca sektörde tutabiliriz.

Bir diğer önemli konu da sezonluk çalışanlarınızın işsizlik ödeneği sorunu. Turizm sektöründe sezon sonunda birçok çalışanımızın iş sözleşmesi askıya alınıyor. Bu çalışanlarımız kış aylarında işsiz kalmalarına rağmen sözleşmeleri sona ermediği için işsizlik ödeneğinden yararlanamıyorlar. Bu mağduriyeti gidermek için de gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını, iş sözleşmesi askıya alınan sezonluk turizm çalışanlarımızın da kış aylarında işsizlik ödeneğinden yararlanmasının önünün açılmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, müzik telif hakları konusunda da önemli bir sorunu dikkatinize sunmak istiyorum. Bugün müzik alanında faaliyet gösteren 7 meslek birliğimiz bulunuyor. Bu birlikler, müzik kullanılan umuma açık işletmelere yani restoranlara, kafelere, berberlere, kuaförlere ve benzeri iş yerlerine ayrı ayrı giderek lisanslama yapabiliyorlar. Bu durum, esnafımızı birden fazla muhatapla ve farklı tarifelerle karşı karşıya bırakıyor. Diğer taraftan, bazı işletmeler de bu karmaşayı gerekçe göstererek telif ödemekten kaçınıyor. Sonuçta hem esnafımız hem de sanatçılarımız mağdur oluyor. Aslında, konaklama tesislerinde uygulanan ortak lisanslama modeli önemli bir örnek. Meslek birliklerimizin aktardığına göre bu sistemle otellerimize yaklaşık yüzde 70 indirimli tarifeler uygulanmış. Bizim önerimiz, bu modelin diğer işletmelerimizde de yaygınlaştırılması. 5846 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi meslek birliklerinin birlikte hareket etmesine imkân tanıyor ancak bunu zorunlu tutmuyor. Burada yapılacak bir düzenlemeyle ortak lisanslama zorunlu hâle getirilebilir. Tek muhatap, tek sözleşme ve makul bir ortak tarife sistemi oluşturulabilir. Ayrıca, ortak tarifelerin adil ve makul olmasını sağlayacak, uyuşmazlıkları çözecek bir telif hakem heyeti de oluşturulabilir. Böylece daha fazla işletme lisans sanırken sanatçılarımızın telif gelirleri artacak, esnafımız da daha uygun bedellerle tek muhatap üzerinden ve hukuki belirsizlik yaşamadan müzik lisanslama işlemlerini gerçekleştirebileceklerdir. Bu konuda bir düzenleme yapmayı planlıyor musunuz?

Sayın Bakanım, Antalya Arkeoloji Müzesinin durumunu da sormak istiyorum. Öncelikle şunu da ifade edeyim: Ben Antalya'ya yeni bir müze yapılmasını doğru buluyorum çünkü eski müzemizin hem sergileme hem de depo alanları yetersizdi. Antalya gibi arkeolojik açıdan son derece zengin bir şehrimize yapılacak yeni müzenin anıtsal mimarisiyle bir cazibe merkezi olmasını ve şehrimizin marka değerine katkı sağlamasını son derece önemsiyorum. Ancak projeyle ilgili iki önemli çekincem var: Birincisi, müzenin kapasitesi, Antalya'mızda 50'nin üzerinde antik kent ve antik kent yerleşim alanı bulunuyor. Sadece Perge Antik Kenti'mizin yaklaşık yüzde 10'unda kazı çalışmaları yapılmış durumda. Önümüzdeki yıllarda ortaya çıkarılacak eserleri düşündüğümüzde bu kapasite ne kadar yeterli olacak? Yeni müzemiz kısa süre içerisinde yeniden yetersiz kalmayacak mı? Çevresindeki Karayolları tesisleri ve kuzeyindeki Turizm Uygulama Oteli arazisi de değerlendirilerek Antalya'nın gelecek yüz yıllık ihtiyacını karşılayabilecek

çok daha büyük anıtsal ve dünya çapında bir müze yapılamaz mıydı? İkinci konu, inşaatın tamamlanma süresi. Müzemiz 2025 yılının turizm sezonunda kapatıldı. Yeni müzenin önce Haziran 2026'da tamamlanacağı, ardından Antalya Kültür Yolu Festivali'ne yetiştirileceği ifade edildi. Şantiye tabelasında da 26 Aralık 2026 bitiş tarihi yer alıyor. Son açıklamanızda açılışını 2027 yılına kaldığını belirttiniz. Yani gecikmeye gerekçe olarak zeminin gözenekli traverten yapısı gösteriliyor ancak bize iletilen bilgilere göre buradaki zemin Antalya'nın genel zemin yapısından farklı değil. Bu takvim belirlenirken gerekli zemin etütleri ve fizibilite çalışmaları yapıldı mı? Yaşanan gecikmeler önceden öngörülemez miydi?

Bir de müzenin yapım maliyetini öğrenmek istiyorum. Projeniz toplam kaç etaptan oluşuyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Bütün etaplar tamamlandığında müzenin toplam maliyeti ne kadar olacak? Bu konuda bilgi verirseniz memnun olurum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Bir de müzemiz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Şunu son olarak ifade edeyim: Müzemizin inşaatında bugün hangi aşamadayız ve 2027 yılının hangi ayında tamamlanmasını öngörüyorsunuz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine getiriyoruz.

Celal Fırat, süreniz on dakika

CELAL FIRAT (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepinizi muhabbetle selamlıyorum.

Bütçeler bir ülkenin nasıl yönetileceğini, iktidarın hangi toplumsal kesimlerin çıkarlarını gözettiğini, nasıl bir gelecek tasarladığını gösteren en önemli belgelerden bir tanesidir. Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığının 2027 yılı bütçesini görüşüyoruz. Bu bütçeyi yalnızca kültür yatırımları, turizm faaliyetlerimizi değil, o toprakların halklarına, inançlarına, dillerine, tarihsel mirasına nasıl yaklaşıldığının bir göstergesi olarak değerlendirmek mükellefindeyiz. Çünkü bu coğrafya yüzyıllardır farklı kimliklerin, halkların, inançların, dillerin, kültürlerin bir arada yaşadığı kadim bir coğrafyadır. Bu toplulukların her biri kendi tarihini, kültürünü, inancını, yaşam biçimini yaratmış; insanlığın ortak mirasına önemli değerler katmıştır. Ancak üzülerek görüyoruz ki Bakanlığın politikalarında bir çoğulculuk anlayışı yeterince karşılık bulmamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığının cemevlerine yönelik maddi ve kültür desteklerini yok saymıyoruz. Ancak Aleviliğin yalnızca kültür ve miras olarak ele alınmasını, inançsal, kültürel alanının devlet eliyle yönetilmesini biz doğru görmüyoruz Sayın Bakanım. Bizim talebimiz, devletin Aleviliği tanımlaması ve yönetmesi değil, Alevilerin kendi yolunu, itikadını, erkanını, kurumlarını özgürce yönetebileceği eşit yurttaşlık temelinde inançsal güvence altına almasıdır.

Kuruma bakışımız ortada, çok nettir; hizmet eden arkadaşlarımızla alakalı özellikle kurum içinde hizmet edenlerle ilgili; en ufak bir problem, sorunumuz yok, sadece kurumsal olarak biz doğru görmüyoruz. Özellikle biraz önce de Kıraç Cemevi'nden bahsedildi, bu konuyla ilgili Daire Başkanı -Esma Başkanı- aradığımda da Kıraç Cemevi'nde bir hengame çıkmasına engel oldu, bu konuda kendisine teşekkür ediyorum. Çevik Kuvvetin oraya yığılmasını, oraya müdahale edilme koşullarının yaratılmasını biz doğru görmüyoruz.

Sayın Başkan, bizim bu toprakların hikâyesinde pirlerimiz var, ocaklarımız var, dergâhlarımız var, kurumlarımız var. Bir lokmayı kırka paylaşanlar bir gönül kırmamak için kırk kere düşünürler. İnanın ki bu konuşmayı yaparken ben de bu eksende yanaşmak istiyorum ama gönül arzular ki cemevlerimiz inançsal anlamda ibadethane olarak kabul görsün. Artık bu tartışmaların yerine daha çok beraber nasıl aynı muhabbeti yapabileceğimizi, aynı sofrada nasıl oturabileceğimizin muhabbetini yapalım ama gelin görün ki bu çerçevede bize yanaşılmıyor. Bize bir Alevilik tanımı yaratılmaya gayret gösteriliyor, biz bunu reddediyoruz.

Bugün özellikle Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığının bütçesi var önümüzde. Bir inancın adını taşıyan başkanlık kuruyorsunuz Sayın Bakan ama bu inancın sahiplerinin itirazlarını maalesef duymazdan geliyorsunuz. Cemevlerine hizmet götürdüğünüzü söylüyorsunuz biraz önce 3-5 paragraf içerisinde. Cemevlerimizin ibadethane statüsünü kabul etmiyorsunuz, bunu kesinlikle reddediyoruz. Aleviliği yaşatacağınızı söylüyorsunuz ama Alevilerin kendi yolunun üzerinde söz sahibi olma hakkını Alevilerden alıyorsunuz. İnsan ister istemez şunu soruyor kendine: Siz cemevlerini ne olarak görüyorsunuz? Siz Alevilere hizmet mi etmek istiyorsunuz, yoksa Alevilerin yerine karar mı vermek istiyorsunuz? Bu bizim açımızdan çok değerli. Bu yolun bir türabı olarak halkımızın sözünü bu Komisyonda ve Mecliste çok dillendirmeye gayret ediyoruz ama ne gariptir ki biz kendi sözümüzü söylerken halkımıza rağmen bizim inancımızı tarif etmeye maalesef çalışıyorsunuz. Bizim sözümüzü duymadan, bizi anlamadan, bizimle ilgili nasıl karar verme koşullarını yaratacaksınız? Alevilik anayasalarla, güvenceli yasalarla, kararnamelerle var olmadı, olmamalı da. Biz sadece itikadi, inanç anlamında cemevlerimiz yasal statüde, eşit yurttaşlık boyutuyla ilgili bu meselenin çözülmesini arzuluyoruz. Bizim yolumuzu tapusu da tarifi de herhangi bir devletin kurumunun iki dudağı arasında da olmamalıdır. Yüzyıllardır birbirine el veren canların hakikati gönlündedir, bu hakikate sizlerin de ortak olmalarını arzuluyoruz, devletin de bu boyutuyla ilgili meseleye artık bakmalarını arzuluyoruz. Pirlerimizin ikrarımıza ocaklarımıza rızalığımız bu boyuttadır. Bizim yolumuzda insan önce kendisine bakar,

kırdığı gönlün hesabını verir, dara durur, rızalık ister, bir lokmayı paylaşmadan onu kendisine hak görmez. Şimdi, maalesef, bu yolu Bakanlığa bağlı, bir Bakanlığın, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde folklorik bir öge olarak görmeniz bizi son derece rahatsız ediyor. Daha önce İçişleri Bakanlığına bağlıydı, şimdi Kültür ve Turizm Bakanlığına. Bunun kesinlikle ivedi bir çerçevede, olması gereken bir şekilde, Alevilerin talepleri doğrultusunda görülmesini arzuluyoruz. Oysa Alevilik yalnızca kültürel faaliyetlerden, folklorik gösterilerden ibaret değildir. Semahlarımız gösteri, sazımız enstrüman, nefesimiz arşivlik bir türkü de değildir. Bunlar bizim yaşayan inancımızın, yolumuzun, erkânımızın olmazsa olmazıdır. Sazı koruyup sözünü duymuyorsanız, semayı kayda geçirip cemi tanımıyorsunuz; bu kesinlikle kabul görülecek bir mesele değil. Ortada ciddi bir eksiklik var Sayın Bakan. Biz devletin cemevlerine hizmet götürmesine karşı değiliz ki bunu talep ediyoruz. Elbette ki cemevlerimizin ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu ülkenin yurttaşları olarak ödediğimiz vergilerden eşit biçimde pay almak hakkımızdır ama bir cemevinin çatısını onarmak başka, o cemevinin inançsal iradesine müdahale etmek başkadır. Devletin hizmet sunması başka, inancı yönetmeye, biçimlendirmeye çalışmaya kalkması da başkadır; bizim itirazımız tam da bu noktadadır Sayın Bakan. Üstelik bizim yolumuzda da rızalık esastır. Biz bu konuyla ilgili rızalık göstermediğimizi her platformda dillendiriyoruz, rızalık olmadan cem yürütmüyoruz, lokma paylaşmıyoruz, gönül bile kurmuyoruz. Peki rızalığı almadığınız bir toplum adına nasıl kurum kuruyorsunuz, onlar adına nasıl kararlar veriyorsunuz? Hangi ocakların, hangi dergâhların, hangi cemevlerinin ortak iradesiyle bu Başkanlığı oluşturdunuz? Biz bunun karşısındayız. Bugün burada bu sorunun yanıtını biz sadece sizin Bakanlığınızdan değil, devleti yönettiğini söyleyen herkesten arzuluyoruz; bu çerçevede olan, buradaki bütün herkesten istiyoruz. Bakınız, mesele yalnızca bir kurumun adı da değildir, mesele Alevilerin kendi inançları üzerinde söz, karar sahibi olup olmayacağıdır. Müdahale inancın kendisinedir.

Değerli milletvekilleri, bir de dergâhlarımız var. Hacı Bektaş Veli Dergâhı bizim için dört duvar değildir. O kapıdan nice can geçti, canlar geçiyorlar, nice insan kendisini, insanı, dünyayı başka bir gözle görmeyi öğrendi, görmeye devam ediyor. Pirimiz şunu söylüyor: "Irkı, rengi, kökeni, dili ne olursa olsun iyiler iyidir." o gözle görülmesini arzuluyoruz. Orada bir pirin nefesi var, bir yolun izi var, yüzyılların emeği var dergâhlarımızda. Siz oraya "Bir müze." derseniz biz oraya dergâh diyoruz, oraya cemevi diyoruz, ibadethanemiz diyoruz. Siz tarihî bir yapı görüyorsunuz, biz hâlâ yaşayan bir inancının izini orada görüyoruz. Elbette ki o yapılar korunmalıdır, bu çok değerlidir ama yalnızca taşlarını koruyarak bir dergâhı yaşatamazsınız, bir hakikati yaşatamazsınız. O kapının ardındaki inancı özgür bırakmalısınız. Bugün kimi cemevlerimiz mülkiyet sorunlarıyla, kimileri tahliye endişeleriyle karşı karşıya kalıyor. Bir cemevinin kapısına tahliye endişesi düşüyorsa, orada yalnızca bir bina meselesinin olmadığını artık hepimizin görmesi gerekiyor. Orada insanların gönlüne düşen bir korku varsa bu kaygı yalnızca Alevilerin olmamalıdır. Devletin görevi bu kaygıları büyütmek değil, bunu gidermektir.

Değerli milletvekilleri, bizim hafızamızda acılar da var, Dersim var, Maraş var, Çorum var, Sivas var, Gazi var; her birinin ardında yarım kalmış hayatlar var, kapanmamış yaralar var maalesef. Biz bunları yeni düşmanlıklar üretmek için hatırlamıyoruz. Biz bunu bu boyuta göre bir daha yaşanmasın diye hatırlıyoruz. Bir annenin yüreğine düşen ateşin inancı olabilir mi? Bir çocuğun yaşam hakkının kimliği olabilir mi? Bunu gür bir şekilde soruyoruz ama bugün hâlen Alevilerin cemevleri kabul görmüyor, kutsal mekânlarına saldırılar düzenleniyor, inançları aşağılanıyor, sosyal medyada, farklı mecralarda her gün tehdit ediliyor. Bir çocuk ailesinin inancını korkmadan söyleyemiyorsa hepimizin üzerinde düşünmesi gereken bir mesele olduğunu görmemiz gerekiyor. Bir çocuğun korkmadan büyümesini hepimizin istemesi lazım.

Şimdi, bütçeye kısaca değinmek istiyorum. Bütçe, yalnızca rakamlardan ibaret olmamalı, bir devleti neye değer verdiğini, kimi doyurduğunu, hangi ihtiyacı gördüğünü anlatır. O nedenle sormak istiyorum: 2027 yılında Alevi toplumun ihtiyaçları için ayrılan kaynakların ne kadarı doğrudan cemevlerinin kendi talepleri doğrultusunda kullanılacaktır, bu kaynakların ölçülerini nasıl belirliyorsunuz? Başkalarının kararlarını Alevi toplumu farklı ocakların, süreklerin kurumların iradesi nasıl karşılık bulacaktır? Hacı Bektaş Veli Dergâhı başta olmak üzere kutsal mekânlarımızın inançsal kimliğine uygun biçimde yaşatılması için hangi adımlar atılacak? Şu an birçok dergâhlarımızın tapuları, maalesef mülkiyet kullanım hakları Vakıflar Genel Müdürlüğünde. Cemevlerinin mülkiyet tahliye sorunlarını nasıl çözeceksiniz? En önemlisi, cemevlerinin ibadethane olarak tanınması için daha neyi bekliyorsunuz? AİHM kararları, bu eşit yurttaşlık taleplerimiz ortada, Alevi toplumunun yıllardır dile getirdiği itirazları ortada. Biz ayrıcalık da istemiyoruz Sayın Bakan, bizim inancımızı devletin tarif etmesini de istemiyoruz. Onun için bir halkın inancını o halkın iradesini yok sayarak yerine getiremezsiniz. Cemevleri biz Alevilerin inanç merkezidir diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, aşkla.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim

Beritan Güneş Altın, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bürokratlar; Anadolu ve Mezopotamya'nın konuşan dillerinin, kültürlerinin eşsiz enerjisi ve ahengiyle hepinizi selamlıyorum: "..."[1] ve selamlar.

Anadolu'nun kadim dillerinin ahenk ve enerjisini Kültür ve Turizm Bakanlığı bürokrasisinde de görmeyi çok arzu ederdik, Sayın Bakan -dinlerseniz size hitap edeceğim. ama maalesef halkların ve kültürlerin kadim enerjisinin Bakanlığınızda çok da yer

1. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

edinmediğini, bu farklılıklar karşısında ne yazık ki betonlaşmış, tek tipçi bir tarih anlayışının ve onun yansımasını karşımızda gördüğümüzü ifade edelim.

Sayın Bakan, 57'nci Kültür Bakanı olarak karşımızdasınız. 57 devirdir Bakanlığınız Mezopotamya ve Anadolu halklarının gülistan gerçekliği karşısında tek tipçiliği kuşanmış durumda. Bu tek tipçilik karşısında Sayın Bakan, konuşmanızı hayretle dinledik çünkü konuşmanızda bahsettiğiniz eşsiz kültürel miraslar bu topraklarda yaşayan Türklerin, Kürtlerin, Arapların, Alevilerin, Ermenilerin, Süryanilerin, Rumların, Çerkezlerin, Lazların, Romanların yüzlerce yıllık ortak üretim alanı, somut ve somut olmayan mirasıdır. Sizin Bakanlığınıza yöneltilecek en kritik soru ise bu ortak mirasın halklarını ne kadar temsil ettiğiniz ve güç verdiğiniz, bütçenizden ne kadar pay ayırdığınızdır?

Az önce sizi selamladığım 5 dilin 4'ü Sayın Bakan ne yazık ki UNESCO koruma listesinde yer alan yok olmaya yüz tutmuş diller arasında olan Kurmanci, Zazaki, Süryanice ve Ermeniceydi. Oysa yüz yıl önce bu diller bu toprakların en güçlü kültürel varlıklarıydı. Yüzyılın sonunda eğer bu diller yok olmaya yüz tutmuşsa Sayın Bakan bu tam olarak sizin sorumluluğunuzdadır. Yüzyılın başında yanlış iliklenmiş o gömlek bu toplumun üzerine otursun diye orasını burasını çekiştiriyoruz, yamalıyoruz fakat o yamalı gömlek halklar bahçesindeki hakların üzerine oturmuyor. Çünkü bu toplumun bağrında "..."[2]'leri, "..."[3]'ları, "..."[4]'lerin ezgileri, halk divanları, Anadolu deyişleri, "..."[5]'leri, horonu, kemençesi, bakır ustalarının nakışı var Sayın Bakan. Kapınızı Anadolu ve Mezopotamya halklarına kapatmak yerine sonuna kadar açmalısınız Sayın Bakan. Bu ihtiyacı işte tam olarak da içinde bulunulan bu sürecin bir gereği olarak görmelisiniz. Çözüm çağrımız nettir: Kapıların üzerine kapatıldığı kimlikler, gözlerin görünmez olduğu kültürler, kulakların sağır kesildiği diller, kamu kurumları ve kamusal yaşam da demokratik bir şekilde entegre edilmelidir.

Bakın Sayın Bakan, "Çokluğun ruhuna uygun tarihî ve kültürel çalışmalar demokratik entegrasyon için neden gereklidir?"i açıklayayım: Son bir araştırmaya göre en az 4.971 Kürtçe eser bizzat Kültür Bakanlığımızca desteklenen kimi derlemelerle Türkçeleştirildi. Bakanlığınızca desteklenen bu çevirirler, mesela "Keleşo Nobedaro" "Vay Le Le Vay" oluvermiş, "Geliye Zilan" "Uçun kuşlar Medine'ye" dönüşmüş durumda ve elbette bu aymazlığın bütçeyle bir alakası var çünkü siz de -az önce bahsettiğiniz gibi- telif hakkı meselesi, hukuki ihtilaflar eşit ve makul koşullarda bitirildiğini ifade ettiniz ama Türkçeleştirilen Kürtçe şarkılara dair hukuk yolu dahi söz konusu değil. Bu alanla ilgili, telif hakkıyla ilgili çalışmalarınızı sormak isteriz.

Daha önce eleştirmemize rağmen edebi çalışmalara destek için oluşturulan İlk Eser Desteği" programınıza hâlâ sadece Türkçe eserlerle başvuru yapılabiliyor. Zazaki yıllardır yok olmaya tutmuş diller kategorisinde. Peki, Türk Dil Kurumu alarma geçiyor mu? Geçmediği apaçık ortada. Peki, sorarım: Alarma geçmesi gereken kurum hangisi? Zazalar, Kürtler bu ülkenin eşit yurttaşı değil mi? Bütçeden Türk Dil Kurumuna 407 milyar lira, Türk Tarih Kurumuna 481 milyon lira ayırmışsınız. Helalühoş olsun elbette; faize, yandaşa kaynak ayrılacağına dile ve kültüre kaynak aktarılmalıdır ama tek tipçilik de ısrarla olmaz. Sanki ülkede tek bir dil, tek bir tarih varmış, Kürt'ün, Roman'ın, Çerkez'in dili ve kültürü için çabalamak bu Bakanlığın işi değilmiş gibi davranamazsınız. Zazacanın yok olması karşısında sessiz kalamazsınız. Gelin, herkesin hakkı olan bu bütçeden herkesin adil bir şekilde faydalanması için Kültür Bakanlığına bağlı tüm dil ve tarih çalışmalarını "Anadolu ve Mezopotamya Dilleri ve Kültürleri Yüksek Kurumu" adı altında birleştirelim. Bu çatı altındaki "Türk Çalışmaları Başkanlığı" gibi "Kürt Çalışmaları Başkanlığı" "Alevi Çalışmaları Başkanlığı" ve daha birçoğu kurulsun, bütçeden eşit bir şekilde faydalansın. O zaman bu bütçe hepimize helalühoş olsun Sayın Bakan. Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne 6,5 milyar lira kaynak ayırdınız, Kürtçe ve birçok dilde yayın yapan yayınevleri ise neredeyse bu destekten hiç yararlanmıyor Sayın Bakan. Hakkı kalan halkların bu bütçeye rızası yoktur bilesiniz.

Şu anda size antik bir dünyadan bahsetmişim gibi hissediyorum çünkü sanıyorum bu Komisyon ve bu Bakanlık daha çok turizmi, otelleri, turist kelle hesabını, dolar girdisini hesaplayan rakamların konuşulduğu kapitalist bir bakışla besleniyor fakat ben sizi kültürlerin eşsiz dünyasına davet ediyorum. Tarihin başlangıç noktalarına çağırıyorum. Boncuklu Tarla'ya, Dara Antik Kenti'ne, Göbeklitepe'nin keşfedilmemiş taş tepeler coğrafyasına sizleri davet ediyorum.

Dara demişken Mardin'e geçelim. İl kültür müdürlüğünüzün sitesine giriyoruz, orada gezilecek yerler var ve bunlar İngilizce anlatılmış, İspanyolca anlatılmış, Rusça anlatılmış ama Dara'yı anlattığınız iller arasında Dara köylüsünün konuştuğu Kürtçe yok, hemen komşu köyün konuştuğu Arapça yok, onun yanındaki köydeki Süryanice yok. Bunu tanımlamayı tam olarak size bırakıyorum Sayın Bakan, tanımlamayacağım. Benzer bir durum, daha önce konuştuğumuz, ne yazık ki sizin de bahsettiğiniz Kültür Yolu Festivali'nde de var. Mardin'de Kültür Yolu Festivali yaptığınızda memleketi Mardin olan Cigerxwîn'in de ölüm yıl dönümüydü. Fakat onun ölüm yıl dönümünde, kültürden bahsettiğimiz bir yerde ne yazık ki pop kültüre mahkûm edilmiş bir Kültür Yolu Festivali'yle karşılaştık. İki gün önce Mardin'deki sivil toplum kuruluşlarıyla konuştum, hiçbirinin Mardin Kültür Yolu Festivali'ne oluru yok çünkü orada Mardin kültürüne dair hiçbir şey yok. Eğer gelecek sene Mardin Kültür Yolu Festivali yapacaksanız lütfen oradaki sanatçılarla, halkla, sivil toplum kuruluşlarıyla ortak akıl ve ortak mirasa dayanarak, yandaşa peşkeş çekmediğimiz bir festival yapın Sayın Bakan.

---

2. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
3. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.
4. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
5. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Peribacalarındaki çökme ile bugün Yukarı Mardin'de yaşananlar arasındaki bağı görmek zorundayız. Mardin'in taş evleri onarılmıyor, yıkıma terk ediliyor Sayın Bakan. Bazı projeler var ama yeterli değil. Mardin 1. Cadde ise ne yazık ki Artuklu Belediyemizden alelacele alınıp kayyum yönetimindeki büyükşehre devri yapıldı. Geçen gün Mardin 1. Cadde'de esnaf ziyareti yaptım ve bir Mardinli olarak içim kan ağladı Sayın Bakan çünkü kayyum elinde harap edilen bir tarih var. 1. Cadde ne yazık ki şu anda sizlerin eliyle turizme kapatılmış durumda park yasağıyla birlikte. Bizler, buradan, derhâl Mardin 1. Cadde'nin tekrar Artuklu Belediyesine devrinin yapılmasını ve park yasağıyla bitirilen Mardin 1. Cadde turizminin yeniden güçlendirilmesini talep ediyoruz.

Uzun lafın kısası, şunu söyleyeyim: Faize, tekliğe, kültürel kırıma, tarihî alanların turizm vasıtasıyla ranta açılmasına değil; halklara, dillere, kültürlere, emekçilere bütçe ayırmalısınız Sayın Bakan. Mardin'de sadece 4 kişi kalmış bakır ustalarının da size bir sözü var: Sayın Bakan ne zaman onları destekleyeceksiniz? Antep'teki bakır ustaları gibi Mardin'deki bakır ustalarının neden payı yok? Aynı zamanda, Derik'in çok meşhur Gap Şelalesi'nin de ne yazık ki ranta açıldığının ve bir tarihî ve kültürel turizm alanı olan Gap Şelalesi'nin korunmasının, idaresinin tekrar yerel yönetimlere ve halka verilmesi gerektiğini ifade edeyim ve hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlayayım.

Dinlediğiniz için teşekkür edeyim. [6]

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, çok kısa bir söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Az önce hatip konuşmasında bu "demokratik entegrasyon" ifadesini kullanmıştır. Biz bunu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz. Biliyorsunuz, PKK terör örgütünün ileri gelenlerinden Bese Hozat geçen gün bu demokratik entegrasyonun ne demek olduğunu bize açıkladı. "Yerel demokrasinin, öz yönetimin, demokratik özerkliğin devlet tarafından kabulüdür." diyor. Dolayısıyla biz böyle bir ifadeyi kabul etmediğimizi ifade etmek isterim.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Kamuran Bey.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, Sayın Başkan, demokratik entegrasyon aslında bu ülkede ne yazık ki yüz yıldır yaşanmış olan hor görülmüş halkların, inançların, dillerin, dinlerin tekrardan bu ülkeye kazandırılmasıdır; yoksa ayrı bir özerklik, ayrı bir devlet yapısı, ayrı bir yönetim tarzı değildir. Tam da bu ülkenin kuruluşunda beraber mücadele vermiş toplumların, toplulukların, dinlerin, inançların tekrar bir araya getirilmesi çabasıdır. Bunu da kayda geçmesi için söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok kısa Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Değerli Komisyon üyeleri, öğle yemeği için F Blok Ara Salon'da -karşıda- milletvekillerimiz, Sayın Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız, genel müdürlerimiz için yemek ikramımız olacak. Yer kısıtlılığı nedeniyle, diğer bürokratlarımız için bir alt kattaki Üyeler Lokantası'nda yemek hazırlığı bulunmaktadır.

Saat 14:00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.28

6. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.